

UPDATE: verstrengde aansprakelijkheid voor lonen in de bouwsector

Onmiddellijke aansprakelijkheid voor onbetaalde lonen (onder)aannemer

Dat men in de bouwsector aansprakelijk kan gehouden worden voor sociale en fiscale schulden van een onderaannemer is niet nieuw.

Het was al langer zo dat men :

- kon gehouden worden tot de achterstallige RSZ bijdragen of fiscale schulden van een (onder)aannemer wanneer men diens factuur betaalt zonder rekening te houden met een inhoudingsplicht;
- na een schriftelijke verwittiging door de sociale inspectie, kan aangesproken worden in betaling van loonachterstallen die de (onder)aannemer opbouwt tegenover zijn werknemers. (welke regeling overigens ook toepassing vindt in de bewakingssector, de schoonmaaksector, land-en tuinbouwsector en voedingsnijverheid);
- onmiddellijk kan gehouden zijn voor het loon door een (onder)aannemer verschuldigd aan een werknemer die illegaal in België verblijft, behalve indien men dit op de correcte manier contactueel uitgesloten had.

Sedert 1 januari 2017 werd de hoofdelijke aansprakelijkheid voor betaling van loonschulden echter gevoelig verstrengd, in uitvoering van de Europese richtlijn inzake de handhaving van de detachingsrichtlijn, waarmee men fraude in het kader van onderaannemingsketens hoopt aan te pakken.

Voortaan is men **zonder verwittiging** onmiddellijk aansprakelijk voor loonachterstallen van een (onder)aannemer

Wij zetten voor u de belangrijkste principes van deze nieuwe hoofdelijke aansprakelijkheid op een rij.

1. Principes: onmiddellijk en rechtstreeks

Tot 30 december 2016 konden opdrachtgevers, aannemers of onderaannemers pas hoofdelijk aangesproken worden in betaling van loon verschuldigd door een (onder)aannemer vanaf de 14e werkdag na een schriftelijke verwittiging door de sociale inspectie, voor een maximale periode van wanbetaling van het loon van één jaar.

Hierdoor had men tijd om te reageren : men riskeerde pas effectief aangesproken te worden in betaling van de lonen, indien de samenwerking met deze (onder)aannemer werd verdergezet én diens wanbetaling bleef voortduren voor de prestaties door de werknemers geleverd na de termijn van 14 werkdagen.

Vanaf 2017 is de opdrachtgever of aannemer, die beroep doet op een (onder)aannemer onmiddellijk hoofdelijk aansprakelijk, wanneer deze laatste de lonen niet zou betalen, uiteraard voor het gedeelte van het loon dat niet werd betaald en dat overeenstemt met de arbeidsprestaties die voor deze opdrachtgever of aannemer werden verricht.

Het gaat dus om een automatische aansprakelijkheid ten aanzien van de directe medecontractant, zonder voorafgaande verwittiging.

Deze regeling geldt zowel voor buitenlandse (onder)aannemers die met gedetacheerde werknemers naar België komen, als voor de Belgische (onder)aannemers.

De verstrengde aansprakelijkheid is **niet van toepassing** op een opdrachtgever die een natuurlijke persoon is en die activiteiten in de bouwsector uitsluitend voor privédoeleinden laat uitvoeren.

Het algemene regime van aansprakelijkheid (met de voorafgaande verwittiging) blijft wel nog steeds van toepassing in de indirecte relaties.

Een voorbeeld :

- wanneer uw aannemer op zijn beurt beroep doet op een onderaannemer die een loonachterstal kent, kan u hiervoor pas aangesproken worden 14 dagen na de voorafgaande verwittiging en voor een maximale periode van 1 jaar.

- Is het echter uw aannemer die in gebreke blijft tegenover zijn werknemers, dan kunnen deze werknemers of de sociale inspectie u verplichten deze achterstallige lonen te betalen.

2. Definitie bouwsector

Wie valt er onder deze nieuwe regeling ?

De verstrenge aansprakelijkheid is van toepassing op volgende sectoren, voor zover ze beschouwd worden als werken in onroerende staat in de zin van de BTW-reglementering:

- paritair comité 124 (bouwbedrijf)
- paritair comité 111 (metaal- machine- en elektronische bouw)
- paritair comité 121 (schoonmaak)
- paritair comité 126 (stofferij en houtbewerking)
- paritair subcomité 149.1 (elektriciens: installatie en distributie)

3. Bescherming tegen aansprakelijkheid ?

De wetgever heeft een mogelijkheid ingebouwd voor de opdrachtgever of (onder)aannemer om te ontkomen aan de verstrenge hoofdelijke aansprakelijkheid.

De onmiddellijke hoofdelijke aansprakelijkheid vindt immers geen toepassing, indien de opdrachtgever of aannemer in het bezit is van een schriftelijke verklaring, ondertekend door beide partijen, waarin:

- De opdrachtgever of aannemer aan zijn (onder)aannemer de coördinaten meedeelt van de internetsite van de FOD WASO, waarin de inlichtingen betreffende het verschuldigde loon zijn opgenomen (<https://www.minimumlonen.be/index.html>)
- De (onder)aannemer van de opdrachtgever of aannemer bevestigt dat hij het verschuldigde loon aan zijn werknemers betaalt en zal betalen.

OPGELET! De opheffing van de aansprakelijkheid kan opnieuw worden doorbroken, wanneer u, ondanks de schriftelijke verklaring, kennis krijgt van de wanbetaling van loon door de (onder)aannemer.

In die hypothese herleeft de hoofdelijke aansprakelijkheid 14 werkdagen na de kennisname, die in de regel gebeurt door een bericht van de sociale inspectiediensten.

In deze periode van 14 werkdagen is het de bedoeling dat u actie onderneemt, door de inbreuk te laten stoppen of het contract te beëindigen.

4. In de praktijk: een aanpassing van de aannemingsovereenkomst is een must!

Aangezien er geen overgangsregeling is voorzien, zal de verstrengde regeling nu al van toepassing zijn op uw lopende aannemingscontracten.

Meer dan de moeite waard dus om hiermee niet alleen rekening te houden bij het sluiten van nieuwe aannemingsovereenkomsten, maar ook een aanvullende overeenkomst te ondertekenen voor de lopende projecten.

Karolien Calluy – Sven Mertens, 20.02.2017.

LM&DS advocaten heeft getracht deze tekst zo correct mogelijk op te stellen. Er werd echter voorrang gegeven aan het opstellen van een begrijpelijk document dat de krachtlijnen weergeeft zodat dit leemtes en onnauwkeurigheden zal bevatten. Er wordt door LM&DS advocaten en de medewerkers geen aansprakelijkheid aanvaard m.b.t. de inhoud van dit document.